

pris minst 3kr

STOCKHOLM-80

- en alternativ stad



Aktioner, diskussioner,
fester, utställningar
HELA SOMMAREN!

Kring 70-talets folkliga stads-
kamp och hur vi går vidare.

UR PROGRAMMET: Start 27 maj på Stadsmuseet!
Stadspolitiskt folkuniversitet 30.5—3.6 ∞
Stadsvandringar 30.5—6.6 ∞ Alternativt boende 2.6—
13.6 ∞ Stadskampskarneval 7.6 ∞ GÅRDSFEST PÅ
STADSMUSEET ONSDAGKVÄLLAR HELA SOMMAREN.

Rustamp!

"Sextioåtta, sextioåtta, vart tog du vägen" sjunger Ulf Lundell i en av sina låtar. På andra håll luftas på ett klarare sätt pessimism över vart den tidens engagemang har tagit vägen.

Den som haft tillfälle följa den stadspolitiska rörelsens utveckling i Stockholm under det dryga decennium som gått har svårt finna fog för den sortens pessimism. Tvärtom tycks den stadsmiljöinriktade och den stadskulturella rörelsen stå starkare och bättre rustad nu än då. Medvetenheten om problemen och deras orsaker verkar större idag bland stockholmarna i allmänhet och möjligheterna att föra fram frågor na i egna medier har ökat.

I Stockholm 80-projektet ska vi försöka sammanfatta erfarenheterna, både positiva och negativa, för att lära av dom inför den fortsatta kampen såhär i snålblåstens 80-tal. Här finns bara utrymme för att antyda vad som skett.

CITY

I samband med T-banebygget hade stora delar av det gamla Klara fått stryka med. I slutet av 60-talet började den sk Riksgropen äta upp mer och mer av återstoden. Marken i det mest centrala partiet av Stockholm ansågs för dyrbar för bostäder, småföretag och informella träffpunkter. De skulle ge plats åt banker, bolagskontor, statlig byråkrati och hårt specialiserad kommersiell verksamhet. Många upprördes av den brutala omvandlingen av stans hjärta. 1970 stod "Slaget om Brunkeberg", där en bred folkopinion krävde omprövning. Men längre än till att en del stadshuspolitiker uttryckte en viss vanda inför beslutet att sälja ut City till högstbjudande kom inte opinionen.

Men att man inte osträffat dribblar hur som helst med opinioner fick kommunpolitikerna känna på året därefter då Almarna i Kungsan skulle sågas ner. "Hit, men inte längre", sa sig beslutsamma stockholmarna och lyckades under några dramatiska nattimmar driva polisen på flykten, stoppa motorsågar na och ockupera halva Kungsan. Redan efter en vecka hade Stadshuset fått nog och beslöt låta träden stå kvar.

BOENDET

Kritiken var hård mot de nya sovstäder som snabbuppfördes på 60-talet och i början av 70-talet. Och rättvis på det stora hela. Monopolistiska byggföretag och deras på stordrift inriktade maskinpark fick styra utformningen. Av sociala ambitioner sträckte man sig inte längre än till hygglig privatstandard på lägenheterna som inramning till den TV-baserade familjeisolering som då inte ifrågasattes.

Men kritiken drog inte alltid fram offensiva krav på hur hyreshusområden skulle kunna byggas och byggas om. Det fick till följd att många började misstro flerfamiljshus överhuvudtaget och längtande blickade mot det egna radhuset eller villan. Det här har efterhand ändrats. Kraven på självförvaltning utan koppling till eget ägande har börjat bli rätt allmänt omfattade. Kollektivhus har också börjat bli aktuella på nytt.

I innerstan började man i slutet av 60-talet kräva sanering av förslummade miljöer istället för "totalsanering" som rivningar kallades på den tidens byråkratska. Sakta pressades de värsta rivningsivramna tillbaka, men då det stod klart att saneringarna ledde till att vanligt folk trängdes ut från invanda områden av samhällsgrupper som kunde klara de drastiskt höjda hyrorna kom kravet att ombyggnad skulle ske "på de boendes villkor". Ett klart offensivt krav, som fortfarande är högaktuellt. Viktiga inslag var ockupationerna av bl a Mullvaden och Järnet.

TRAFIKEN

Då byalag och aktionsgrupper i slutet av 60-talet började kräva minskad privatbilism på innerstans gator, bilfritt city och stopp för planerade P-hus och trafikleder möttes dom till en början av kompakt oförståelse. Individens frihet att välja färdssätt och färdväg var helig.

Men genom en fantasifull opinionsbildning med trafikaktioner, flygblad, cykeldemonstrationer mm stoppades en del av dom storvulna planerna på att göra Stockholm till en bilstad av amerikanskt snitt. Breddning av Karlbergs-

vägen och Norr Mälarstrand hindrades, antalet P-hus minskade, bilbroar över Djurgård och Nybroviken blev inte av. Gångator, cykelleder, bussfiler och trafiksaneringar började planeras. Månadskort hos SL infördes.

Trots dessa punktförbättringar tilläts privatbilismen öka under nästan hela 70-talet. Så mot slutet av årtiondet kom en ny våg aktioner igång: korsmåleri i olycksfyllda gatukorsningar, stoppa-aktioner vid övergångsställen, cykel demonstrationer mm. Bl a låg nygamla rön om avgasernas hälsofaror bakom. Opinionen var bredare nu. Trafikgrupper fanns vid många daghem och inom lokala hyresgästföreningar.

Ändå beror nog den nu sakta minskande bilismen mest på att bilisterna börjat inse vilket orimligt dyrt sätt att färdas dom lurats in i.

Men bilismens uppbackare är starka. Politikerna måste hela tiden ta stora hänsyn till bil-, olje- och vägbyggnadsindustrin och till de stora bilistorganisationernas ledningar. Viktigt på 80-talet blir att blottlägga den typen av utomparlamentariska kopplingar.

STADSKULTUR

70-talet såg också en motkultur växa fram i stan, en utmaning till den utslätade masskulturen, till samhällsinstitutionernas distributionstänkande och till den genomkommersialiserade stadsmiljön. Man krävde allaktivitetshus, egna kulturhus och lokaler att vara i - från Gasklockan vid Sabbatsberg till Oasen i Rågsved. Det skapades Gärdesfester, Skeppsholms-, Söder- och Rinkebyfestivaler. Det gjordes aktioner mot cyniska ungdomsmässor, köpmännens julorgier, reklamen ute på stan och i T-banan.

En specifik stadskulturyttring är också gatuspelen och gatuteatramat. Inte minst viktig är slutligen den integration av lek och fest, sång och musik och teater, som förekommit i stadspolitiska aktioner - från Almarna till Mullvaden. Där har kulturarbetare gjort stora insatser sida vid sida med mer tillfälliga kulturutövare. Gycklare är idag ett positivt begrepp - för alla utom dom det gycklas med.

Stadspolitiskt Folkuniversitet

Alternativ Stad och andra mer eller mindre välorganiserade grupper som tar upp aktuella och principiellt viktiga kampfrågor med förankring i lokala opinioner rörande stadsmiljön, boende, trafik, sanering etc - tillsammans utgör de den "urbana rörelse" som Lefebvre talar om som den praktiska sidan i en framväxande folklig rörelse på många ställen i världen.

Den teoretiska sidan utgöres i så fall av den fortgående medvetandeprocess som samtidigt pågår i oss alla i våra diskussioner om stadens utvecklingsmekanismer och vårt förhållande till dom samt hur dom drabbar oss. Vi vet idag betydligt mer vad vi talar om än för tio år sedan. - De vetenskaper som behandlar stadsutveckling och planering har också insett rörelsens betydelse som politisk kraft och som förutsättning för återupprättandet av staden som livsform.

Här ligger syftet med vårt stadspolitiska universitet. - Att sammanfatta erfarenheterna av tio års stadspolitisk kamp i Stockholm och på andra håll: Göteborg, Köpenhamn, London. Att gå igenom vad kampen gällde, metoderna, hur människor mobiliserades och samarbetade, vårt förhållande till andra organisationer (facket, hyresgäströrelsen) och till byråkratin.

Men syftet är också att sätta in våra erfarenheter i ett historiskt och teoretiskt perspektiv. - Bit för bit dra slutsatser för framtiden: Vad menar vi med en förnyelse, markägade och förvaltning? Och hur menar vi att verklig demokrati ska organiseras i planeringsprocessen?

Det är frågor för det stadspolitiska universitetet. Med finns också frågan om hur vi ska arbeta för att förverkliga kraven. - Hur ska vi bygga ut

kamporganisationerna, stadsstudiegrupper och nya byalag? Vilka kampfrågor och hot, krav och projekt är aktuella just nu, hur ska vi agera på längre sikt? Hur ska vi mobilisera och bilda opinion, skapa ett kontaktnät och samarbeta med andra grupper och organisationer?

Är inte kampen om staden i själva verket inne i en ny fas idag, beroende

på hela alternativrörelsens uppsving? - Folkkampanjens mobilisering mot rovdraft och kommersialism, byråkrati och teknokrati demonstrerade ju en oerhörd styrka och entusiasm, en bredd och skaparkraft som etablissemangen aldrig hade väntat sig. - Kampen om staden är en del av en större rörelse.

PROGRAM:

- | | | |
|-------------|-------|---|
| Fred 30 maj | 15-17 | Film från 70-talets stadskamp. Från Almarna till Mullvaden |
| | 18-22 | Samtal om den stadspolitiska kampens historia
Björner Torsson, Eie Herlitz, Göran Folin,
Amelie Falck m fl |
| Lörd 31 maj | 09-11 | Maktpolitisk promenad i City |
| | 11-13 | Den stadspolitiska kampen i Göteborg |
| | 14-17 | Miljökampen och facket. Film om "Green Ban".
Diskussion om förhållandet mellan stadsrörelse
och olika organisationer. Jan Strömdahl, Anders
Engqvist, Anders Carlberg m fl |
| Sönd 1 juni | 11-13 | Den stadspolitiska kampen i Köpenhamn. Med
medverkande från Köpenhamn (ej klart vilka). |
| | 14-17 | Teorier om den stadspolitiska kampen och stads-
utvecklingen. Björner Torsson, Bo Bergman,
Sten Gromark m fl |
| Månd 2 juni | 11-17 | Arbetsgrupper kring olika teman. |
| | 18-22 | Alternativt boende. Dick Urban Vestbro, Ronny
Svensson, Ingela Blomberg, Piskan m fl |
| Tisd 3 juni | 11-17 | Arbetsgrupper kring olika teman |
| | 18-22 | Helkväll kring den alternativa staden! |

Vidare information Björner Torsson, tel. 787 85 13
765 13 95

Det stadspolitiska universitetet kommer att dokumenteras!
Är du intresserad av att hjälpa till? Kontakta Alternativ Stad,
tel 43 70 51.

Möten med Stockholm

Att delta i stadsvandringar och stadspromenader har blivit ett allt populärare sätt att lära känna sin stad. Idag arrangeras de av såväl Stadsmuseum, och stadsbyggnadskontoret som politiska partier och olika föreningar. Det stora gensvaret för den här formen av guidade turer är inte svårt att förstå. De utgör korta och ganska opretentiösa resor i tid och rum, och ger som alla resor något oerhört viktigt att haka upp kunskapen och fantasin på: minnet av platsen, husen och bebyggelsen. Samtidigt är de, som namnet självt antyder, möten med hela miljöer och bebyggelser med vanligt folks villkor snarare, än med överklassens storstilade monument.

Att också Alternativ Stad arrangerar stadsvandringar som en del i "Stockholm 80 - en alternativ stad" har naturligtvis med allt detta att göra. Målsättningen med våra turer är emellertid annorlunda än vad den är för Stadsmuseums eller stadsbyggnadskontorets. Framför allt kommer vi anstränga oss att knyta samman den stad vi ser med dess ekonomiska, politiska och sociala villkor, för att därigenom ange vägar till förbättring och förändring av staden. En sådan ambition kan naturligtvis komma till uttryck på många sätt och vi har valt några. Under de flesta vandringarna och tureorna kommer vi tex att möta människor som aktivt intresserar sig för sina bostads- och arbetsmiljöer. Vi kommer ofta också att gå ett steg längre än att bara presentera fakta och historiska bakgrunder till det vi ser och pröva ganska långt utvecklade politiska tolkningar. Det sistnämnda har många gånger fått styra vårt val av router och promenadvägar. Vad gäller den maktpolitiska promenaden i city har vi inte bara valt en bestämd väg för att den illustrerar vårt tema bra, utan för att den i sig själv är så lokaliserad i stan att den kan tjäna som en förtydligande stomme i den bild av stan som vi alla byggt upp hos oss själva.

Under rubriken "Möten med Stockholm" kommer vi mellan den 31 maj och 13 juni att ordna följande turer, några ett flertal gånger och de flesta med start från Stadsmuseum vid Slussen.

PROGRAM:

Må 2/6 kl. 18.30	KRING SÖDERS DIKEN-- en vandring runt Söderledsområdet.
To 5/6 kl. 18.30	
Lör 31/5 kl. 9.30	LÄNGS DRAKENS RYGG-- en maktpolitisk promenad längs Brunkebergsåsen.
Sön 8/6 kl. 10.00	Samling på Gustav Adolfs torg.
Ons 4/6 kl. 18.00	MELLAN STAD OCH STADSLÖSHET-- en busstur i Söderort.
Fre 6/6 kl. 18.00	
Tor 5/6 kl. 18.00	TILL RINKEBY! - en busstur "på tvärs" genom de norra och nordvästra förorterna till Rinkeby, där Rinkeby byalag visar oss stadsdelen.
Fre 6/6 kl. 17.30	BOENDEALTERNATIV I VÄSTERORT - en tunnelbanetur (guidad!) arrangerad av projektgruppen Alternativt boende, ut till Hässelby familjehotell och möte med dem som bor där.

OBS! Begränsat deltagarantal på alla busstureorna samt Hässelbyturen. Anmäl dej därför senast två dagar innan på Stadsmuseum eller Alternativ Stad.

Vi visar stan för varandra

Under de båda första veckorna av juni visar vi stan för varandra. För det är ju så, att det finns alltid något litet avsnitt av stan som vi känner till, som vi är "experter" på. Det kan vara vår egen gata, kvarteren där vi bor och där vi kanske har egna barndomsminnen att berättat om, eller andras berättelser att föra vidare.

Eller vi vill kanske visa andra vad vi känner till om växter i stan, om parker, statyer, byggnader, bra fiskeställen eller... ja här finns inga gränser.

Du som vill ställa upp som "barfotaguide" under nån timma kan ta kontakt med Alternativ Stad, Götgatan 26, tel 43 70 51 (säkr 15-18).

①

"Teater" säger man, och så är det hänvisat till Kulturmuseet. Verkligheten har det inte att göra med, direkt.

"Gatan" är ingen teater, den är bara verklighet.

Bert Brecht hade något han kallade Strassenszene, gatuscener. Man skulle iakttä skeendet på en gata, det var innehållsrikt, där utspelade sig egentligen livet, ur det kunde man dra lärdomar.

Augusto Boal har "osynlig teater". Den blandar sig i den synliga, låtsas vara verklig och ställer till ett ingrepp i verkligheten, kanske förändrar den en bit.

Vi skiljer på det där, fantasin och verkligheten. Men de tillhör ju båda - verkligheten.

Och fantasin.

Gata ska helst vara gata. Kring den bor man, om det inte är kontor eller banker; där har fantasin inget att göra.

Eller människorna. Egentligen.

Vad fan har man då gatan till?

②

Gatan är en offentlig plats. Där utspelar sig varje dag skådespel, sämre eller bättre, roligare eller tråkigare, men alltid någon pjäs.

Pjäserna här hos oss har blivit allt blekare, liksom gatorna med hus stelnat i döda former. Folk bor ju inte här, dom är bara på besök. Respektive: folk arbetar inte här, dom är bara hemma här och sover. Var är skådespelet numera?

På vägarna till och från? Tunnelbanan, bilköerna?

Skådespel är där folk är. Var är folket? Vart tog vi vägen?

När det blir katastrof, strejk eller oljestopp, då förändras bilden, den blir liv ett tag. Cykelhorder, grupper av gående, köer, prat och stöj.

Måste det verkligen jämt en katastrof till för att något ska leva. Ska det behöva vara så enkelt?

③

Gatan och torget är ju våra, vi bor ju här.

Men så känns det inte. Vi går här på nåder.

Får vi verkligen vara här?

Följden av den känslan blir ju just det här: likgiltighet, "skadegörelse". "Vi förstår inte varför ni förstör".

Svaret fanns ju innan: "Vi förstör där för att ni inte förstår".

Stadskampskarneval lörd. 7 juni

Repetitioner fred. 6.

Gatan som Scen

Det handlar om en större likgiltighet. Vår rätt att vara här. Våra kontakter med varann. Vår rätt att leka och skapa tillsammans. Att känna att det är vårt, och därmed ansvar - -

Att ha fest på ett torg, en gård, ett grönområde, är att lägga under sig platsen, känna sig hemma där, använda den, vara vänlig med den.

Skeppsholms- och Söderfestivalerna ville påpeka bl a detta. Festen först, för att alla träffas, sen allvaret. Fest är en allvarlig sak. Och det ska vara mitt där man bor, där man finns. Folk ska inte behöva uppsöka fjärran och dyra specialställen för att få sina elementära behov och rättigheter tillgodosedda: behoven av kontakt, utbyte, insikter, upplevelser, nya och gamla impulser, skoj. Det ska vara tillgängligt, nära och gratis.

④

Att använda torgen, gatorna, är även tyr. Att utgå från platsens konstruktion och latent innehåll och hitta det som stämmer där och där (eller gå motsatta vägen).

När vi gjorde "Mahagonny", den sjunkande guldstaden, runt Stockholm i början av 70-talet, placerade vi handlingen, spelet, platsen mitt i marken här där exploateringen och förfallet pågår; spelet fick växa, genombrutet, upp ur omgivningen och stämningen här.

Skeppsholmen hade en mängd naturliga scener, dansplättar, varoställen, Nytorget har marknadsgata, stans äldsta industribyggnad Malången för teater. Mariatorget var ogästvänligare, men också

just därför. Söka upp förstörda ställen som behöver mänsklighet!

Och där hittade vi trestegsprincipen för Mullvadsoperan, gatans teater: avstamp på torget kring fontänen, klimax på bollplanen vid skolan, slut vid Mullvaden. Mänsklighetens utveckling på ett torg, en plan, och en gatstump. Samtidigt en aktion, en handling.

Energioperan gör för en förmiddag t o m Sergels torg till en myllrande mänsklig skapelse, i protest, inte bara mot kärnkraften utan också mot platsen.

⑤

I städer i England, och i Roskilde i Danmark, har man gjort stora spel där invånarna fått ta upp och spela med i stora historiska händelser, som samtidigt är nutidskommentarer, stora gestaltningar, fester och aktioner där alla och var och en plötsligt fått vara med och agera, bli delaktiga.

Allt det här är ju tillfälliga framstötter, försök, tillämpningar, och är snabbt borta igen. Men dom blir fler och fler.

"Teater var från början en fest där alla var aktiva".

Så skulle väl ett bra samhälle vara också.

Samhället, gatan, får liv när människor börjar agera i det.

Det visar mångfalden exempel de senaste åren. Skapande och nyttjande för enas, fantasi och verklighet.

Det är bara att fortsätta och jobba på det.

Och inte vänta på att katastroferna ska fixa det åt oss.

Alternativt boende

En sida av stadskampen har varit att bryta med privatiseringen av fritiden, inte minst i boendet. Under utställningsveckorna ska vi titta närmare på några aktuella försök.

Vi gör en eller två turer med förhandsanmälning ut till Hässelby familjehotell, där vi äter middag med dem som bor där och får huset förevisat, varefter vi sätter oss i grupper och diskuterar hur det är att bo där. Stället är intressant, inte minst pga den envetna kamp hyresgästerna för mot sin förstockade hyresvärd för att få tillgång till sin matsal.

Det händer saker på andra ställen än i Stockholm. I Bergsjön i Göteborg ska ett punkthus byggas om till kollektivhus i kommunens regi. Vi har bjudit in en av dem som ska bo i huset.

Några av oss har fått nys om ett tomt hus på Bellmansgatan. Det har varit o-

bebott i två år och har flera stora lägenheter. Det ska saneras och det skulle med fördel kunna ske med en kollektiv planlösning. Vi hoppas kunna jobba fram ett förslag, som vi med hjälp av modell kan jämföra med dagens hus. Men tusan vet om Svenska Bostäder som äger huset vågar låsa upp...

Det är viktigt att få igång en alternativ bostadsförmedling för kollektivboende. Stockholmshuset på Götgatan 26 skulle kunna bli lokal för en sådan.

Vi har också bjudit in folk med erfarenhet av matlag, organiserade storköp, storfamiljer osv för att dom ska kunna dela med sig.

Vi hoppas att de här aktiviteterna ska verka som en impuls och pådrivare även sen utställningarna har slutat. Fram för fantasi och flexibilitet i boende och byggande under 80-talet!

PROGRAM:

- | | | |
|---------------|-------|--|
| Månd 2 juni | 18-22 | Helkväll kring alternativt boende på det Stadspolitiska Folkuniversitetet.
Kollektivtankens historik - BIG-gruppen (bo i gemenskap) - Förvaltningsföreningar - Bostadspolitiska förvaltningsformer. Stadsmuseet |
| Onsd 4 juni | 19-22 | Arbetskollektiv. Film om Skogsnäs. Jordcirkus |
| Torsd 5 juni | 19-22 | Vad kan vi göra här och nu? Kv Piskan, storfamiljer, matlag inbjudna. Arbete i smågrp. Planering av uppsökande aktioner. Alternativ bostadsförmedling startar. |
| Fred 6 juni | 17.30 | Tur till Hässelby Familjehotell. Start Stadsmuseet. Förhandsanmälning till Alternativ Stad tel 43 70 51 efter kl 15. |
| Månd 9 juni | 19-22 | Ombyggnad av hyreshus till kollektivhus. Föredrag och diskussion. Stadsmuseet |
| 11 el 12 juni | | Sanering med kollektiv planlösning. Tur till tegeltraven. |

Gårdsfester
på
Stadsmuseet
varje
onsdag!

Hela
Sommaren!

Dans
Musik
Café

Alla kan
vara med!

'Dom andras' aktiviteter

Den utställningen var en entusiastisk historia när ett gäng arkitekter tillsammans med Svensk Form slog ett slag för funktionalismen - den tidens stadspolitiska nytänkande.

Vad var då funktionalismen? Och vad står dess jubileumsarrangörer av idag för?

Funktionalismen - eller funkisen som folk sa - var ett barn av en tid som trodde på tekniken. Man hade sett bilar och flygplan, film och telefon, kylskåp och brödrostar födas och var full av entusiasm inför alla möjligheter som öppnade sig.

Samtidigt var läget på bostadsmarknaden fruktansvärt. Familjer bodde sammanträngda i ettor. Man eldade i kakelugnar och sket på torrdass. På dom mörka bakgårdarna sprang råttorna. Folk dog i tbc.

Kontrasten mellan det möjliga och verkligheten var slående. För funktionalisterna - en rörelse bland arkitekter och planerarfolk - framstod det som kontrasten mellan gammalt och nytt. I deras program skulle bostadsnöden röjas undan med modern teknik och moderna metoder. Programmet kom just som det - i Sverige - öppnades politiska möjligheter att förbättra folkmajoritetens bostäder i och med den socialdemokratiska framryckningen.

Så här kan man kort sammanfatta funktionsprogrammet.

- Industriellt byggande. Det sågs som nödvändigt för att priserna skulle kunna sänkas så att bra bostäder blev tillgängliga för alla. Det krävde bl a hård standardisering.

- "Vetenskaplig planering". Istället för att bekymra sej om gatuperspektiv och fasaddekorationer ville man betona sånt som gick att mäta i siffror. Tex solljusets infall i lägenheterna.

- Funktionsuppdelning, dvs var sak på sin plats. Varje utrymme skulle "figurys" för sin funktion. Sovrum skulle vara anpassade att sova i och gator för trafiken. Delvis var det en följd av kravet på standardisering men det fanns också

ett drag av romantisering av ordningen i en fabrik. Man pratade om bostaden som "en maskin att bo i".

- In med ljus och grönska bland husen. Det var förstås en reaktion mot dom mörka bakgårdarna som förknippades med bostadsnöden på samma sätt som 'betong' förknippas med 60-talets fuskbyggen.

Dom stadsdelar som byggdes efter det här programmet - 30- och 40-talsområden som Abrahamsberg och Hägerstensåsen - är åtråvärda idag. Det har kanske inte så mycket med funktionsprogrammet att göra. Styrkeförhållandena i samhället var sådana att det var möjligt att bygga bra även för "vanligt folk".

Men under 50-, 60- och 70-talen fylldes det funktionalistiska formspråket med ett nytt innehåll. Marknadskrafter och kommersialism, strukturrationaliseringar och individualistiskt sonderfall lade grunden till det slags byggande vi kan se i City och Flemmingsberg.

- Målet för det industrialiserade byggandet blev å ena sidan att ge ekonomiska fördelar för byggbolagen, å andra sidan att så snabbt som möjligt hysa in tvångsförflyttade norrlänningar i storstädernas utkanter.

- Den vetenskapliga planeringen ställdes i tjänst hos samma krafter; vetenskapligheten blev dessutom nåt man kunde slå i skallen på folk som opponerade sig.

- Funktionsuppdelningen ställdes i stor-driftens tjänst; stora sovstäder, stora arbetsområden med långa resor mellan.

Så nån befrielse för människorna ledde inte funkisen till. Effektiva metoder är inte nog. Det avgörande är vilka som bestämmer vad som ska göras.

En hel hopar andra arrangemang med Stockholmsanknytning äger rum i sommar. Det är arkitekternas organisation SAR och Stockholms kommun som manifesterar minnet av Stockholmsutställningen 1930.

Under våren har vi sett en hangarliknande byggnad resa sig i Kungälv, invid Almarna. Det är SAR som river av sitt femtiårsjubileum, stöttad av statliga och kommunala miljonanslag.

Vad är det dom vill säga? Vilket budskap vill dom föra fram?

- Det är inte lätt att säga, menar Ville Herlin, arkitekt som har varit med om förberedelserna.

- Visst finns en massa bra infallsvinklar. Om planering för ett kollektivare liv, om planering för handikappade osv. Men utan helhetsperspektiv och utan verklighetsbeskrivning. Och som det framställs blir det obegripligt varför inte allt redan är förverkligat.

- Att ojämlikhet och maktkoncentration förhindrar bra initiativ har man inte velat gripa tag i. Vi var några som pressade kommittén på vad dom ville manifestera. Och kom fram till att huvudsaken för dom var att manifestera arkitektkåren. Att man nu har kunskap att bygga bra.

- Men på vems sida står arkitekterna? Dom boendes? Och vilka boende i så fall?

Ett par hundra meter från SARs utställning ligger City. Platsen där 50- och 60-talens arkitektelit skapade sina livsverk. En dödare plats går knäppt att tänka sig.

Undrar om närheten känns besvärande?

Stockholm 80 - en alternativ stad

Centrum för aktiviteterna är Stadsmuséet och Alternativ Stads nya lokal ett stenkast därifrån - på Götgatan 26. På Stadsmuséets förgård har Formverkstan byggt en luftig utställningspaviljong i trä och tyg. Den omgärdas av scen, dansbana och utecafé.

Där blir det dans och fest hela sommaren och där visas två stora fotoutställningar: "Stadsliv" av Lasse Mongs visar olika aspekter på stadens liv - att vi behöver staden att leva i, om livet mellan lägenheten och arbetsplatsen, om stadslivet från vaggan till graven, om varför det är som det är. "Motståndet på Söder" av Micke Berg handlar om 70-talets kollektiva och individuella kamp för en bra stads- och livsmiljö på Södermalm.

Övriga aktiviteter kan du läsa om inuti det här programmet.

För 50 år sen hölls den stora Stockholmsutställningen ute på Djurgårn. Med fladdrande vimplar och vita paviljonger lanserades där idéer och stämningar som under beteckningen "funktionalism" på gott och ont har präglat stads- och bostadsbyggandet till nu.

För drygt 10 år sen började en utomparlamentarisk rörelse få luft under vingarna i Stockholm. Nya idéer, nya stämningar - delvis på tvärs mot funktionalismen och dess tankar om "var sak och var mänsklig aktivitet på sin plats".

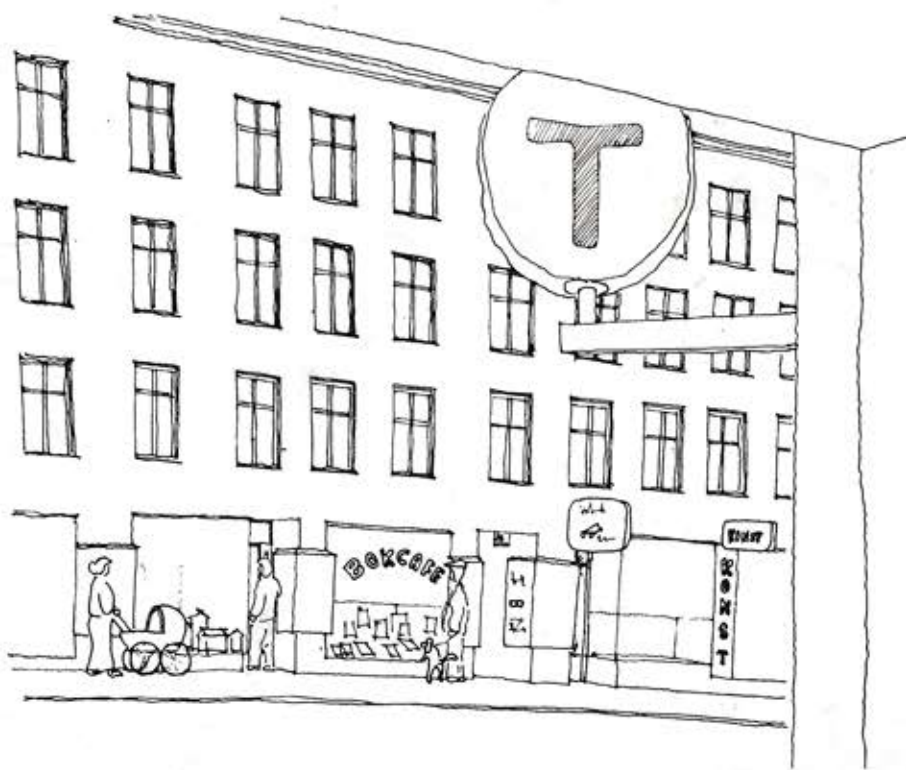
För 1 år sen började grupper och enskilda ur denna rörelse att träffas för att fundera på vad man tillsammans kunde göra under 1980 - halsekeljubileets år. Det blev STOCKHOLM 80 - EN ALTERNATIV STAD.

Välkommen till STOCKHOLMSHUSET

Vad 70-talet saknade här i stan finns nu: ett stadspolitiskt centrum. Det ligger på Götgatan 26, alldeles vid T-Slussen, uppgång Hökens gata.

Där har Alternativ Stad sina lokaler tillsammans med sin egen tidning KLARA PAPPER och tillsammans med bl a den nya stadstidningen METROPOL och RADIO KLARA. Och där ska ett BOKCAFE öppnas i höst.

Men Götgatan 26 är inte bara ett ställe där man träffas kring det breda utbudet av aktiviteter, det är också ett ställe som utmanar dej att ställa upp själv och vara med och göra stan bättre att leva i, göra kulturen mer levande, göra informationen tillgängligare för alla. DIN INSATS BEHÖVS! Du kan gå med i Alternativ Stad, t ex vara med att arrangera möten, debatter, aktioner, visafnär. Du kan hjälpa till i bokcaféet. Du kan göra program i Radio Klara. Du kan skriva, teckna, plåta åt Metropol och hjälpa till att sprida den.



Har du absolut inte tid att arbeta på Götgatan kan du stödja verksamheterna ekonomiskt:
Alternativ Stad, pg 70 86 45-7
Klara Papper, pg 83 14 70-0. Pren 4 nr 20 kr

Metropol, pg 10 36 53-2. Pren ett år, ca 25 nr 100 kr.
Radio Klara, pg 140 55 21-8. Den frivilliga Licenstian kostar som namnet antyder 10 kr
Bokcaféet, pg 13 16 82-7